

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

МАУП

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
дисципліни
“СОЦІАЛЬНА
СТРУКТУРА СУСПІЛЬСТВА”
(для бакалаврів)

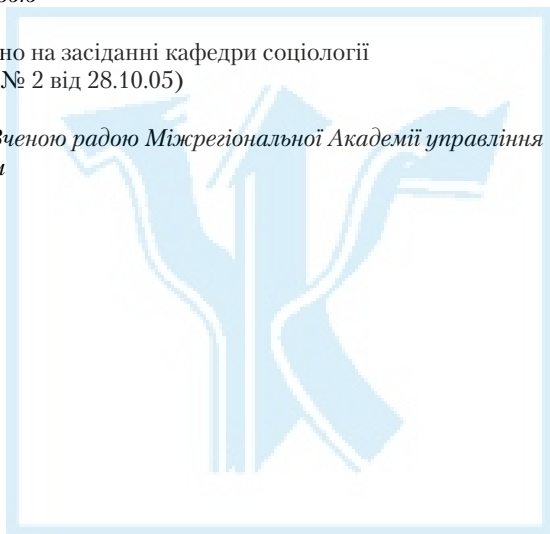
МАУП

Київ 2005

Підготовлено доцентом кафедри соціології
Л. Г. Скоковою

Затверджено на засіданні кафедри соціології
(протокол № 2 від 28.10.05)

Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом

Скокова Л. Г. Навчальна програма дисципліни “Соціальна структура суспільства” (для бакалаврів). — К.: МАУП, 2005. — 22 с.

Навчальна програма містить пояснювальну записку, навчально-тематичний план, програмний матеріал до вивчення дисципліни “Соціальна структура суспільства”, завдання для контрольних робіт, питання для самоконтролю, а також список рекомендованої літератури.

© Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП), 2005

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Дисципліна “Соціальна структура суспільства” є одним із базових елементів програми професійної підготовки соціологів і фахівців у галузі соціальних наук.

У цьому курсі вивчаються категоріальний апарат, пов'язаний із проблематикою соціальної структури і соціальної стратифікації, основні теоретико-методологічні підходи до аналізу соціальної структури і соціальної стратифікації, характеристики соціальної нерівності, роль соціальної мобільності у динаміці соціальної структури в суспільстві, основні проблеми соціальної диференціації і стратифікації українського суспільства, а також методи соціологічного дослідження цієї проблематики. Передбачається розгляд функціонування суспільства як складної ієрархізованої системи у контексті сучасних тенденцій, пов'язаних із процесами глобалізації, трансформації українського суспільства. У зв'язку з цим проводиться аналіз трансформації соціально-структурних відносин суспільства за різними критеріями, нових форм соціального розшарування, радикальних змін у тенденціях і напрямках соціальної мобільності, моделей поведінки представників різних соціальних груп.

Основна мета курсу — сформувати сучасні професійні знання у сфері досліджень соціальної структури суспільства, навички використання цих знань в аналізі соціальної структури українського суспільства.

Засвоєння змісту дисципліни “Соціальна структура суспільства” ґрунтується на базових соціологічних знаннях, отриманих у процесі вивчення загальносоціологічних дисциплін, історії соціології. Важливість цього курсу полягає і в тому, що його теми є “наскрізними”, знаходять своє вираження в багатьох галузевих і спеціальних соціологічних дисциплінах, які вивчаються на подальших етапах професійної підготовки студентів.

Основні навчальні посібники наведено у списку рекомендованої літератури.

НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН
вивчення дисципліни
“СОЦІАЛЬНА СТРУКТУРА СУСПІЛЬСТВА”

№ пор.	Назва розділу і теми
	I. Соціальна структура суспільства та її елементи
1	Структура суспільства як соціологічне поняття
2	Особистість, соціальна група, соціальна спільнота у структурі суспільства
3	Соціальні інститути як елементи соціальної структури суспільства Соціальні організації як складові соціальної структури суспільства
	II. Соціальна стратифікація і соціальна мобільність
5	Соціальна диференціація і стратифікація
6	Проблема соціальної нерівності. Основні теоретичні підходи до стратифікації
7	Класова система сучасних суспільств
8	Виміри соціальної диференціації і нерівності
9	Соціальна мобільність: поняття і напрями досліджень
10	Соціологічні методи дослідження соціальної стратифікації і соціальної мобільності

ПРОГРАМНИЙ МАТЕРІАЛ
до вивчення дисципліни
“СОЦІАЛЬНА СТРУКТУРА СУСПІЛЬСТВА”

Розділ I. Соціальна структура суспільства та її елементи

Тема 1. Структура суспільства як соціологічне поняття

Соціальна структура як соціологічне поняття: основні підходи. Системне уявлення про суспільство як сукупність взаємопов'язаних і взаємодіючих елементів. Гносеологічний та онтологічний зміст по-

няття “соціальна структура”. Сутність основних теоретичних концепцій соціальної структури суспільства.

Види соціальної структури: соціально-класова, соціально-територіальна, соціально-професійна, соціально-етнічна, соціально-демографічна. Поняття соціального простору. Основні елементи соціальної структури суспільства: соціальні групи, соціальні організації, соціальні інститути, особистість.

Література [1; 11; 23; 30; 40; 41; 43; 69; 75; 80; 82; 83; 86; 87; 91; 92; 109; 114]

Тема 2. Особистість, соціальна група, соціальна спільнота у структурі суспільства

Поняття соціального статусу особистості. Види соціальних статусів. Аскриптивний і декриптивний соціальний статус, узгоджений соціальний статус. Символи статусу. Статусна група. Статусна неузгодженість і її прояви в українському суспільстві. Соціальна роль і рольова структура особистості. Поняття рольового конфлікту, його різновиди. Соціальна ідентифікація і самоідентифікація.

Поняття соціальної спільноти, принципи і етапи їх формування. Види соціальних спільнот. Соціальні контакти і соціальні взаємодії. Роль солідарності у формуванні, функціонуванні спільноти як асоціації. Типи соціальних спільнот: соціальне коло і соціальна група.

Поняття соціальної групи в соціології, її основні ознаки. Чинники і механізми формування соціальних груп. Первинні і вторинні, формальні і неформальні, малі і великі соціальні групи. Цільові групи. Референтна група. Соціальні групи і категорії населення. Групова соціальна дистанція.

Література [12; 21; 28; 48; 58; 75; 82; 83; 86; 87; 91; 92; 110; 112; 114]

Тема 3. Соціальні інститути як елементи соціальної структури суспільства

Поняття “соціальний інститут” у соціології. Соціологічні підходи до визначення соціальних інститутів. Основні соціальні інститути суспільства. Структура та механізми функціонування соціальних інститутів.

Інституціоналізація як процес. Соціальні інститути в системі соціальних зв'язків. Формальні і неформальні соціальні зв'язки. Основні умови успішного функціонування соціальних інститутів.

Розвиток суспільства як розвиток соціальних інститутів. Трансформація соціальних інститутів в українському суспільстві.

Література [4; 21; 31; 35; 50; 64; 68; 69; 74; 82; 87; 90; 95; 103; 106; 109; 110]

Тема 4. Соціальні організації як складові соціальної структури суспільства

Зміст поняття “соціальна організація”. Організація як система. Механізм утворення соціальних організацій. Функції соціальної організації. Формальні і неформальні організації.

Типологія організацій: основні соціологічні підходи. Теорія бюрократії М. Вебера. Функції і дисфункції бюрократії в сучасному суспільстві.

Особливості функціонування соціальних організацій. “Життєвий цикл” організації. Управління організацією. Комунікації в організації. Організація та її зовнішнє середовище. Місце і роль соціальних організацій в сучасному суспільстві.

Література [13; 21; 31; 56; 64; 82; 83; 86; 87; 92; 110; 114]

Розділ II. Соціальна стратифікація і соціальна мобільність

Тема 5. Соціальна диференціація і стратифікація

Соціальна диференціація і соціальна стратифікація. Основні поняття стратифікаційного аналізу. Відкриті і закриті системи стратифікації. Одномірність і багатомірність стратифікації. Основні критерії стратифікаційного розподілу: дохід, багатство, влада, престиж.

Фактори та механізми стратифікаційного розподілу. Типи стратифікаційних систем (фізико-генетична, рабовласницька, кастова, станова, етакратична, соціально-професійна, класова, культурно-символічна, культурно-нормативна) та їх комбінації.

Література [17; 20; 21; 30; 32; 40; 75; 80; 83; 86; 87; 91; 114]

Тема 6. Проблема соціальної нерівності.

Основні теоретичні підходи до стратифікації

Соціальна нерівність, сутність, прояви. Проблема соціальної рівності і соціальної справедливості в суспільній думці.

Основні теоретичні моделі стратифікації. Концепції соціальної стратифікації К. Маркса і М. Вебера: спільне і відмінне. П. Сорокін про соціальну стратифікацію. Поняття соціального простору, форми соціальної стратифікації: економічна, політична, професійна. Функціоналістський підхід до соціальної стратифікації (Т. Парсонс, К. Девіс, В. Мур, Л. Уорнер, Б. Барбер).

Література [7; 11; 18; 19; 20; 27; 30; 32; 34; 41; 43; 53–55; 58; 75; 84; 85; 87; 104]

Тема 7. Класова система сучасних суспільств

Сутність поняття “клас” у соціології. Основні характеристики соціальних класів. Сучасні теорії соціальних класів: концепції Е. Райта, Дж. Голдторпа, П. Бурдьє.

Середній клас у соціальній структурі суспільства. Образ середнього класу у західній соціології. Концепція середнього класу у пострадянському суспільстві. Основні канали і джерела формування середнього класу в Україні.

Соціально-класові утворення і поляризація суспільства в Україні. Поняття соціального прошарку. Одно- і багатofакторний підхід до вирізнення соціального прошарку. Роль інтелігенції в соціальних процесах сучасного українського суспільства.

Концепції “андеркласу” в соціології. Бідність в українському суспільстві. Абсолютна і відносна бідність. Соціальна ексклюзія. Маргінальність соціальних груп.

Соціальна нерівність і влада. Теорія еліт як особливий напрям стратифікаційних досліджень. Владний і меритократичний підходи у трактовці еліт.

Література [5; 6; 8; 9; 14; 15; 20; 22; 24–26; 29; 36; 38; 39; 42; 44; 45; 49; 51; 52; 62; 67; 69; 70; 73; 76; 78; 81; 93; 96; 101]

Тема 8. Виміри соціальної диференціації і нерівності

Етнічна і расова диференціація і стратифікація. Раси, етнічні групи, меншини. Сутність і структура міжетнічних відносин. Етнічні стереотипи, дискримінація. Характер міжетнічних відносин в Україні.

Соціальний простір громадянства. Основні елементи структури громадянства. Соціальна стратифікація і перспективи громадянського суспільства в Україні.

Гендерна нерівність. Гендерні ролі і культура. Гендерна самоідентифікація. Гендерні ролі в Україні і західних країнах.

Ієрархія фізичного простору. Соціально-поселенська структура суспільства. Міські та сільські спільноти як об'єкти соціологічного аналізу. Соціально-просторова стратифікація міста. Соціально-територіальна ієрархія в українському суспільстві.

Література [2; 3; 32; 37; 41; 46; 47; 60; 75; 79; 86; 89; 109; 114]

Тема 9. Соціальна мобільність: поняття і напрями досліджень

Сутність, типи і форми соціальної мобільності. Інституційні передумови соціальної мобільності. Концепція соціальної мобільності П. Сорокіна. Канали соціальної мобільності, закономірності її перебігу у різні періоди розвитку суспільства. Міграція. Позитивні і негативні ефекти мобільності на індивідуальному і груповому рівнях.

Механізми мобільної поведінки в сучасному суспільстві. Тенденції соціальної мобільності і соціальної диференціації населення в сучасному українському суспільстві. Демографічна ситуація в Україні і природний рух населення. Соціально-класова мобільність і формування нових соціальних прошарків і груп. Соціо професійна мобільність. Система освіти як механізм соціальної мобільності. Динаміка престижу професій в оцінках населення України. Глобалізація і мобільність.

Література [21; 30; 57; 69; 71; 72; 75; 77; 78; 80; 84; 87; 88; 94; 114]

Тема 10. Соціологічні методи дослідження соціальної стратифікації і соціальної мобільності

Роль теорій соціальної статифікації в емпіричних дослідженнях соціальних процесів і прогнозуванні їх розвитку. Кількісна і якісна методологія. Методи вивчення соціального статусу і соціальної ідентифікації: формалізовані інтерв'ю, експертні опитування, неформалізовані глибинні інтерв'ю, спостереження, вивчення офіційних біографій, контент-аналіз преси, аналіз документів і статистики. Емпіричні дослідження соціально-майнової диференціації: методики. Конс-

труювання інтегральних показників: соціально-економічний статус та ін. Побудова стратифікаційних ієрархій на основі класифікації професій.

Теоретичні передумови дослідження мобільності. Сучасні концепції емпіричного дослідження мобільності. Дослідження соціальної мобільності в радянській і пострадянській соціології. Проблеми емпіричного виміру соціальної мобільності: критерії, одиниці виміру, шкали. Роль соціологічної інформації в управлінні соціальною мобільністю.

Література [8; 10; 16; 22; 24; 30; 31; 44; 49; 59; 61; 63; 65; 66; 69; 81; 93; 94; 98; 100; 105; 106; 107; 113]

ЗАВДАННЯ ДЛЯ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ

Варіант 1

1. Поняття соціальної структури суспільства.
2. Соціальні спільноти. Соціальні групи та їх класифікація.
3. Сутність поняття “соціальна мобільність”.
4. Соціальна нерівність, її прояви в суспільствах різного типу.

Література [21; 23; 26; 30; 31; 32; 33; 39; 41; 44; 45; 58; 66; 68; 69; 75; 81; 82; 83; 84; 87; 99; 110]

Варіант 2

1. Концепції дослідження соціальної структури.
2. Соціальна структура і соціальні інститути.
3. Фактори і механізми соціальної мобільності.
4. Соціальна нерівність, її сутність і види.

Література [21; 23; 26; 30–33; 39; 41; 44; 45; 58; 66; 68; 69; 75; 81–84; 87; 99; 110]

Варіант 3

1. Основні елементи соціальної структури, її різновиди.
2. Соціальна структура і соціальні організації.
3. Пітирим Сорокін про мобільність.
4. Соціальна нерівність і влада. Теорія еліт.

Література [21; 23; 26; 30–33; 39; 41; 44; 45; 58; 66; 68; 69; 75; 81–84; 87; 99; 110]

Варіант 4

1. Соціально-груповий зріз соціальної структури.
2. Соціальні класи. Макс Вебер про класи.
3. Види соціальної мобільності в сучасному суспільстві.
4. Соціологічна інформація і управління соціальною мобільністю.
Література [17; 21; 23; 26; 30–33; 39; 41; 44; 45; 58; 66; 68; 69; 75; 81–84; 87; 99; 110]

Варіант 5

1. Соціально-інституційний зріз соціальної структури.
2. Трансформація соціальної структури сучасного українського суспільства.
3. Соціо професійна мобільність, її сутність і види.
4. К. Маркс про причини соціальної нерівності і тенденції її розвитку.
Література [21; 23; 26; 30–33; 39; 41; 44; 45; 52–55; 58; 66; 68; 69; 75; 81–84; 87; 99; 110]

Варіант 6

1. Суспільний розподіл праці і соціальна структура.
2. Нові форми соціального розшарування в сучасному українському суспільстві.
3. Міграція: сутність і типи.
4. Сучасні емпіричні дослідження соціальної мобільності.
Література [10; 21; 23; 26; 30; 31; 32; 33; 39; 41; 44; 45; 58; 66; 68; 69; 72; 75; 81; 82; 83; 84; 87; 94; 99; 110]

Варіант 7

1. Сутність категорій соціальний статус, соціальна роль.
2. Основні елементи соціально-класової структури українського суспільства.
3. Демографічна ситуація в Україні.
4. Соціологічні методи дослідження соціальної структури суспільства.
Література [21; 23; 26; 30–33; 39; 41; 44; 45; 58; 66; 68; 69; 71; 75; 81–84; 87; 99; 110]

Варіант 8

1. Поняття “соціальний клас”, “соціальний прошарок”, “соціальна група” та їх відмінності.
2. Соціальна стратифікація і перспективи громадянського суспільства в Україні.
3. Причини, наслідки і перспективи соціальної нерівності.
4. Емпіричні дослідження соціально-майнової диференціації.
Література [21; 23; 26; 30–33; 39; 41; 44; 45; 58; 61; 66; 68; 69; 75; 81–84; 87; 99; 110]

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

1. Поняття соціальної структури суспільства.
2. Основні теоретичні підходи до поняття соціальної структури суспільства.
3. Характеристики основних соціальних підструктур суспільства.
4. Основні елементи соціальної структури, їх характеристики.
5. Суспільний розподіл праці і соціальна структура.
6. Поняття соціальної спільноти. Види соціальних спільнот.
7. Основні ознаки соціальної групи. Види соціальних груп.
8. Первинні і вторинні соціальні групи.
9. Референтна група.
10. Відмінність і схожість соціальної групи і соціальної спільноти.
11. Сутність категорій соціальний статус, соціальна роль. Статусна неузгодженість. Рольовий конфлікт.
12. Поняття особистості. Взаємодія особистості і соціальної групи.
13. Статусні групи, їх особливості.
14. Поняття статусної групи за М. Вебером.
15. Поняття “соціальний клас”, “соціальний прошарок”, “соціальна група” і відмінності між ними.
16. Соціальні інститути: причини існування, основні функції в суспільстві.
17. Сутність процесу інституціоналізації.
18. Трансформація соціальних інститутів в українському суспільстві.
19. Прояви дисфункціональності соціальних інститутів у суспільстві, що трансформується.

20. Сутність поняття “соціальна організація”, її основні ознаки.
21. Види соціальних організацій.
22. Поняття бюрократії за М. Вебером.
23. Функції і дисфункції бюрократії в сучасному суспільстві.
24. Соціальна диференціація і соціальна стратифікація, їх взаємозв'язок.
25. Основні поняття стратифікаційного аналізу.
26. Основні теоретичні моделі стратифікації.
27. Типи стратифікаційних систем і критерії диференціації в них.
28. Сутність соціальної стратифікації, її основні виміри.
29. Конфліктологічний підхід до розуміння соціальної стратифікації.
30. Структурно-функціональна модель соціальної стратифікації.
31. Концепція соціальної стратифікації П. Сорокіна.
32. Основні підходи до вирізнення соціального прошарку.
33. Проблема соціальної рівності і соціальної справедливості.
34. К. Маркс про причини соціальної нерівності і тенденції її розвитку.
35. Концепція М. Вебера про сутність, витоки і тенденції розвитку соціальної нерівності.
36. Поняття “соціальний клас”. Макс Вебер про класи.
37. Марксистське розуміння класів.
38. Соціально-класова структура сучасного суспільства, її основні елементи.
39. Основні характеристики соціальних класів.
40. Сучасні уявлення в соціології про класи.
41. Соціальна нерівність і влада. Теорія еліт як особливий напрям стратифікаційних досліджень.
42. Проблеми міжгрупової взаємодії і соціальних конфліктів.
43. Причини, наслідки і перспективи соціальної нерівності.
44. Трансформація соціальної структури сучасного українського суспільства.
45. Поняття середнього класу, його роль у суспільстві.
46. Особливості становлення середнього класу в українському суспільстві.
47. Проблема бідності в сучасному суспільстві.
48. Абсолютна і відносна бідність.
49. Поняття “соціального виключення” в сучасній соціології.
50. Гендерна стратифікація. Соціальний статус чоловіків і жінок.

51. Расова і етнічна стратифікація в сучасному суспільстві.
52. Соціальна нерівність за ознакою етнічної/національної приналежності.
53. Соціально-просторова диференціація населення.
54. Нові форми соціального розшарування в сучасному українському суспільстві.
55. Соціальна стратифікація і перспективи громадянського суспільства в Україні.
56. Сутність поняття “соціальна мобільність”.
57. Фактори і механізми соціальної мобільності.
58. Пітирим Сорокін про мобільність.
59. Основні канали соціальної мобільності в традиційному і сучасному суспільстві.
60. Можливості соціальної мобільності в суспільствах різних типів.
61. Роль соціальної мобільності у динаміці соціальної структури в сучасному суспільстві.
62. Соціо професійна мобільність, її сутність і види.
63. Міжгенераційна мобільність, методи її вивчення.
64. Тенденції соціальної мобільності в українському суспільстві.
65. Демографічна ситуація в Україні.
66. Міграція: сутність і типи.
67. Основні чинники та причини міграції та еміграції.
68. Соціологічна інформація і управління соціальною мобільністю.
69. Соціологічні методи дослідження соціальної структури суспільства.
70. Емпіричні дослідження соціально-майнової диференціації.
71. Вивчення соціальної стратифікації за допомогою якісних і кількісних соціологічних методів.
72. Сучасні емпіричні дослідження соціальної мобільності.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. *Аитов Н. А.* Понятие социальная структура в современной социологии // Социологические исследования. — 1996. — № 7.
2. *Александр Д.* Прочные утопии и гражданский ремонт // Социологические исследования. — 2002. — № 10.
3. *Алмонд Г. А., Верба С.* Гражданская культура и стабильность демократии // Полис. — 1992. — № 4.

4. *Андреев Ю. П., Коржевская Н. М., Костина Н. Б.* Социальные институты: содержание, функции, контроль. — Свердловск, 1989.
5. *Арутюнян Ю. В.* О социальной структуре общества постсоветской России // Социологические исследования. — 2002. — № 9.
6. *Балабанова Е. С.* Андекласс: понятие и место в обществе // Социологические исследования. — 1999. — № 12.
7. *Барбер Б.* Структура социальной стратификации и тенденции социальной мобильности // Американская социология: Перспективы. Проблемы. Методы. — М., 1972.
8. *Бедность:* альтернативные подходы к определению и измерению. — М., 1998.
9. *Беляева Л. А.* Социальная стратификация и средний класс в России: 10 лет постсоветского развития. — М.: Academia, 2001.
10. *Берто Д., Берто-Вьям И.* Семейное владение и семья: трансмиссии и социальная мобильность, прослеживаемые на пяти поколениях // Социологические исследования. — 1992. — № 12; 1993. — № 2.
11. *Блау П.* Различные точки зрения на социальную структуру и их общий знаменатель // Американская социологическая мысль: Тексты. — М., 1994.
12. *Богомолова Т., Саблина С.* Статусная рассогласованность как аспект социальной стратификации // Рубеж: Альманах социальных исследований. — 1997. — № 10–11.
13. *Брайович А. С.* Типы организаций и их структуры // Социологические исследования. — 1998. — № 12.
14. *Бурдье П.* Социальное пространство и генезис “классов” // Социология политики. — М.: Socio-Logos, 1993.
15. *Бурдье П.* Социальное пространство и символическая власть // Начала. — М.: Socio-Logos, 1994.
16. *Бурлуцкая М. Г.* Проблемы измерения социальной мобильности // Рубеж: Альманах социальных исследований. — 1998. — № 12.
17. *Вебер М.* Основные понятия стратификации // Социологические исследования. — 1994. — № 5.
18. *Дэвис К.* Функционалистское обоснование стратификации // Человек и общество: Хрестоматия / Под ред. С. А. Макеева. — К.: Ин-т социологии НАН Украины, 1999. — С. 107–117.
19. *Вронт Д.* Социальное неравенство без социальной стратификации // Социология: Хрестоматия. — М.: Academia, 1997. — Гл. 7.

20. Гидденс Э. Стратификация и классовая структура // Социологические исследования. — 1992. — № 9; 11.
21. Гидденс Э. Социология. — К., 1999.
22. Гордон Л. А. Бедность, благополучие, противоречивость: материальная дифференциация в 1990-е годы // Общественные науки и современность. — 2001. — № 3.
23. Голенкова З. Т., Игитханян Е. Д. Социальная структура и стратификация // Социология в России. — М., 1999.
24. Голенкова З. Т., Игитханян Е. Д. Наемные работники. Некоторые черты формирующегося класса // Социологические исследования. — 2002. — № 2.
25. Голенкова З. Т., Игитханян Е. Д. Поли- и монозанятые в российском обществе: социально-структурный анализ // Социологические исследования. — 2004. — № 2.
26. Головаха Е. И. Изменение социальной структуры и формирование среднего класса в Украине // Трансформирующееся общество. — К.: Ин-т социологии НАН Украины, 1996.
27. Гофман А. Б. Мартовские тезисы о социологии равенства и неравенства // Социологические исследования. — 2004. — № 7.
28. Громова Р. Г. Социальная стратификация в самооценке россиян // Общественные науки и современность. — 1997. — № 6.
29. Дилигенский Г. Г. Люди среднего класса. — М.: Ин-т Фонда “Общественное мнение”, 2002.
30. Добреньков В. И., Кравченко А. И. Социология: В 3 т. Социальная структура и стратификация. — М., 2000. — Т. 2.
31. Добреньков В. И., Кравченко А. И. Социология: В 3 т. Социальные институты и процессы. — М., 2000. — Т. 3.
32. Дюркгейм Э. О разделении общественного труда. Метод социологии: Пер. с фр. — М.: Прогресс, 1991.
33. Дюркгейм Э. Социология. Ее предмет, метод, предназначение: Пер. с фр. — М.: Канон, 1995.
34. Дэвис К., Мур У. Некоторые принципы стратификации // Социология: Хрестоматия. — М.: Academia, 1997. — Гл. 7.
35. Заславская Т. И. Социальная структура современного российского общества // Общественные науки и современность. — 1997. — № 2.
36. Заславская Т. И. Социоструктурный аспект трансформации российского общества // Социологические исследования. — 2001. — № 8.

37. *Євтух В. Б., Трощинський В. П., Галушко К. Ю., Чернова К. О.* Етнопонаціональна структура українського суспільства: Довідник / Передм. В. Б. Євтух і В. П. Трощинського. — К.: Наук. думка, 2004.
38. *Іващенко О. В.* Робота й практики зайнятості в суспільстві, що трансформується: у пошуках нових стандартів // Соціологія: теорія, методи, маркетинг. — 2002. — № 2. — С. 160–165.
39. *Изменение* социально-классовой структуры общества в условиях его трансформации. — Харьков: Основы, 1997.
40. *Иконникова Л. К.* Современные концепции социальной структуры и социальной стратификации // Личность. Культура. Общество. — 2000. — Т. 2; Вып. 3(4).
41. *Ильин В. И.* Социальное неравенство. — М., 2000.
42. *Иноземцев В. Л.* Классовый аспект бедности в постиндустриальных обществах // Социологические исследования. — 2000. — № 8.
43. *Ионин Л. Г.* Социальная структура и социальное неравенство // Социологические исследования. — 1995. — № 2; 3.
44. *Классовое общество. Теория и эмпирические реалии* / Под ред. С. А. Макеева. — К.: Ин-т социологии НАН Украины, 2003.
45. *Куценко О. Д.* Общество неравных. Классовый анализ неравенств в современном обществе. — Харьков: Издат. центр Харьк. нац. ун-та, 2000.
46. *Лавріненко Н. В.* Гендер в цифрах. Соціологічні показники. — К.: ВИПОЛ, 2002.
47. *Лавріненко Н. В.* Гендерний аспект соціально-економічного статусу // Українське суспільство-2003: Соціологічний моніторинг. — К.: ІС НАНУ, 2003.
48. *Литтон Р.* Статус и роль // Человек и общество: Хрестоматия / Под ред. С. А. Макеева. — К.: Ин-т социологии НАН Украины, 1999. — С. 29–37.
49. *Макеев С. О., Оксамитна С. М.* Тенденції становлення середнього класу // Українське суспільство: десять років незалежності / За ред. В. Ворони, М. Шульги. — К.: Ін-т соціології НАНУ, 2001.
50. *Макеев С. А.* Социальные институты: классические трактовки и современные подходы к изучению // Проблеми розвитку соціологічної теорії. Трансформація соціальних інститутів та

- інституціональної структури суспільства / За ред. М. О. Шульги, В. М. Ворони. — К.: САУ, Ін-т соціології НАНУ, 2003.
51. *Маргіналізація* населення України / В. Онікієнко та ін. — К.: НАН України, 1997.
 52. *Маргінальність* в современной России / Е. С. Балабанова и др. — М.: МОНФ, 2000.
 53. *Маркс К., Энгельс Ф.* Сочинения. — Т. 25, ч. 2: Капитал, т. 3, гл. 52 / К. Маркс.
 54. *Маркс К., Энгельс Ф.* Восемнадцатое брюмера Луи Бонапарта. — (Соч. / К. Маркс, Ф. Энгельс; Т. 4).
 55. *Маркс К., Энгельс Ф.* Манифест Коммунистической партии // Сочинения. — Т. 4. — С. 419–459.
 56. *Масловский М. В.* Теория бюрократии Макса Вебера и современная политическая социология. — Нижний Новгород, 1997.
 57. *Межгенерационная* трудовая мобильность. — К.: Наук. думка, 1988.
 58. *Мертон Р.* Социальная теория и социальная структура (фрагменты) / Под ред. В. В. Танчера. — К.: Ин-т социологии, 1996. — 112 с.
 59. *Методы* сбора информации в социологических исследованиях / Под ред. В. Г. Андреевкова, О. М. Масловой. — М., 1990.
 60. *Міжсетнічна інтеграція: постановка проблеми в українському контексті: Навч. посіб.* / В. Б. Євтух, В. П. Троцинський, Л. О. Аза. — К.: Київський ун-т, 2003.
 61. *Оксамитна С. М.* Відмінності стилю життя представників бідних та середніх (за самоідентифікацією) сімей // Україна-2002. Моніторинг соціальних змін. — К.: ІС НАНУ, 2002. — С. 344–355.
 62. *Оксамитна С. М., Хмелько В. Є.* Соціальна ексклюзія в Україні на початковій стадії реставрації капіталізму // Соціологія: теорія, методи, маркетинг. — 2004. — № 3. — С. 66–77.
 63. *Осинский И. И., Хабаева И. М., Балдаева И. Б.* Бездомные — социальное дно общества // Социологические исследования. — 2003. — № 1.
 64. *Осовський В.* Соціальна організація і соціальна інституція // Соціологія: теорія, методи, маркетинг. — 1988. — № 3.
 65. *Паніна Н. В.* Технологія соціологічного дослідження: Курс лекцій. — К.: Наук. думка, 1996.
 66. *Паніна Н. В., Головаха Є. І.* Тенденції розвитку українського суспільства (1994–1998). Соціологічні показники. — К., 1999.

67. *Паньків І.* Существует ли в Польше “элита элит”? // Социологические исследования. — 2004. — № 8.
68. *Пилипенко В. Є.* Економічна соціологія // Спеціальні та галузеві соціології. — К.: Каравела, 2003. — С. 16–45.
69. *Подвижность* структуры. Современные процессы социальной мобильности / С. А. Макеев, И. М. Прибыткова, Е. В. Симончук и др. — К.: Ин-т социологии НАН Украины, 1999. — 204 с.
70. *Попова И. П.* Маргинальность: социологический анализ. — М., 1996.
71. *Прибыткова І. М.* Демографічна ситуація в Україні в дзеркалі Всеукраїнського перепису населення 2001 року // Соціологія: теорія, методи, маркетинг. — 2002. — № 3. — С. 133–142.
72. *Прибыткова І.* Трудові мігранти у соціальній ієрархії українського суспільства: статусні позиції, цінності, життєві стратегії, стиль і спосіб життя // Соціологія: теорія, методи, маркетинг. — 2002. — № 4; 2003. — № 1.
73. *Проблема* классов в современной американской социологии. Интервью с Э. Райтом // Рубеж: Альманах социальных исследований. — 1995. — № 6–7. — С. 143–146, 153–164.
74. *Проблеми* розвитку соціологічної теорії. Трансформація соціальних інститутів та інституціональної структури суспільства / За ред. М. О. Шульги, В. М. Ворони. — К.: САУ, Ін-т соціології НАНУ, 2003.
75. *Радаев В. В., Шкаратан О. И.* Социальная стратификация: Учеб. пособие. — М.: Аспект Пресс, 1996.
76. *Райт Э. О.* Марксистские концепции классовой структуры // Рубеж: Альманах социальных исследований. — 2000. — № 15.
77. *Реутова М. Н.* Направления и интенсивность межпоколенной мобильности молодежи // Социологические исследования. — 2004. — № 6.
78. *Руткевич М. Н.* Процессы социальной деградации в российском обществе // Социологические исследования. — 1998. — № 6.
79. *Рудницька Т.* Етнічні спільноти України: тенденції соціальних змін. — К., 1998.
80. *Ручка А. О.* Стратифікація соціальна; Структура соціальна; Мобільність соціальна // Історична наука: термінологічний і понятійний довідник: Навч. посіб. — К.: Вища шк., 2002.
81. *Симончук Е. В.* Средний класс: люди и статусы. — К.: Ин-т социологии НАН Украины, 2003.

82. *Система социологического знания: Учеб. пособие / Сост. Г. В. Щёкин.* — К.: МАУП, 1998.
83. *Смелзер Н.* Социология. — М.: Феникс, 1994.
84. *Сорокин П. А.* Социальная стратификация и мобильность // П. А. Сорокин. Человек. Цивилизация. Общество. — М.: Политиздат, 1992.
85. *Сорокин П. А.* Американские миллионеры и мультимиллионеры // Социологические исследования. — 2003. — № 11.
86. *Соціологія: короткий енциклопедичний словник.* — К.: Український центр духовної культури, 1998.
87. *Соціологія: Навч. посіб. / За ред. С. О. Макеєва.* — 2-ге вид., випр. і допов. — К.: Знання, 2003.
88. *Социальное расслоение и социальная мобильность / Отв. ред. З. Т. Голенкова.* — М.: Наука, 1999.
89. *Социальное неравенство этнических групп: представления и реальность / Под ред. Л. М. Дробичевой.* — М.: Academia, 2002.
90. *Социетальная трансформация российского общества.* — М., 2002.
91. *Социология. Основы общей теории: Учеб. пособие / Под ред. Г. В. Осипова, Л. Н. Москвичева.* — М.: Аспект Пресс, 1996.
92. *Социологический энциклопедический словарь / Ред.-координатор Г. В. Осипов.* — М.: ИНФРА-М-НОРМА, 1998.
93. *Средние классы в России: экономические и социальные стратегии / М. В. Михайлюк, Л. И. Ниворожкина, В. В. Радаев и др.* — М.: Гендальф, 2003.
94. *Судьбы людей. Россия. XX век. Биографии семей как объект социологического исследования.* — М.: Ин-т социологии РАН, 1996.
95. *Тарасенко В. І.* Інституціональний підхід у структурній соціології // Проблеми розвитку соціологічної теорії. Трансформація соціальних інститутів та інституціональної структури суспільства / За ред. М. О. Шульги, В. М. Ворони. — К.: САУ, Ін-т соціології НАНУ, 2003.
96. *Тихонова Н. Е.* Социальная эксклюзия в российском обществе // Общественные науки и современность. — 2002. — № 6.
97. *Тихонова Н. Е.* Феномен городской бедности в современной России. — М.: Летний сад, 2003.
98. *Тихонова Н. Е.* “Новые капиталисты”: кто они? // Общественные науки и современность. — 2005. — № 2.

99. *Трансформация* социальной структуры и стратификация российского общества — 2-е изд. / Институт социологии РАН. — М., 1998.
100. *Толстых Н. В.* Уровень жизни населения Украины: опыт социологического анализа // Соціологічна наука і освіта в Україні: Зб. наук. пр. — К.: МАУП, 2003. — Вип. 2. — С. 256–259.
101. *Толстих Н. В.* Соціальні виключення в сучасній Україні: спроби оцінки // Український соціум. — 2003. — № 1(2). — С. 81–85.
102. *Томпсон П.* История жизни и анализ социальных изменений // Вопросы социологии. — 1993. — № 1–2.
103. *Українське* суспільство на порозі третього тисячоліття: Кол. моногр. / За ред. М. О. Шульги. — К.: Ін-т соціол. НАН України, 1999.
104. *Уорнер У. Л.* Социальный класс и социальная структура // Рубеж: Альманах социальных исследований. — 1997. — № 10–11.
105. *Харченко Н.* Порівняння методологічних підходів до вимірювання рівня бідності // Соціологія: теорія, методи, маркетинг. — 2000. — № 3.
106. *Чепурко Г. І.* Ринок праці в Україні: проблеми зайнятості в період становлення ринкової економіки. — К.: ІС НАНУ, 2004.
107. *Чинакова Л. И.* Об отличительных признаках бедности и нищеты // Социологические исследования. — 2005. — № 1. — С. 139–141.
108. *Шкаратан О. И., Иванов И. М., Иняевский С. А.* Анализ социально-экономического неравенства россиян // Общественные науки и современность. — 2005. — № 5; 6.
109. *Штомпка П.* Социология социальных изменений. — М., 1996.
110. *Щепаньский Я.* Элементарные понятия социологии. — М.: Прогресс, 1969.
111. *Шульга М. О.* Метаморфози українського суспільства. Коментарі соціолога. — К.: ІС НАНУ, 2003.
112. *Ядов В. А.* Социальная идентификация в кризисном обществе // Социологический журнал. — 1994. — № 1.
113. *Ядов В. А.* Стратегия социологического исследования. Описание, объяснение, понимание социальной реальности. — М.: Добросвет, 1998. — 596 с.
114. *Якуба О. О.* Соціологія: Навч. посіб. для студентів. — Харків: Константа, 1996.

Интернет-ресурсы

Теория социальной стратификации в западной социологии
(<http://socnet.narod.ru/library/Ilyin>)

Домашняя страница Эрика Олина Райта

<http://www.ssc.wisc.edu/~wright/>

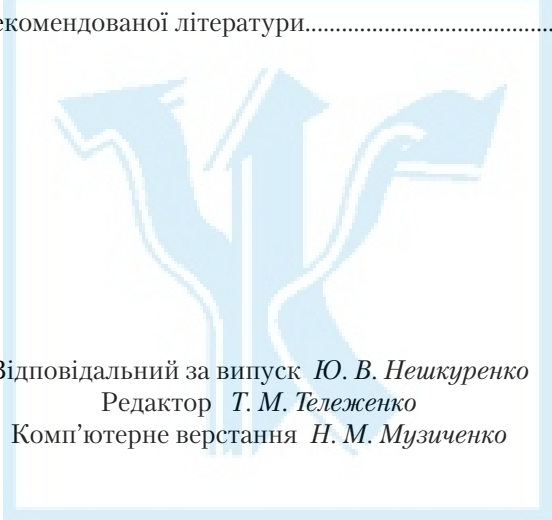
CAMSIS: Social Interaction and Stratification Scale [интернет-ресурс]
<http://www.cf.ac.uk/socsi/CAMSIS/iNdex.h...>

МАУП

ЗМІСТ

Пояснювальна записка	3
Навчально-тематичний план вивчення дисципліни “Соціальна структура суспільства”	4
Програмний матеріал до вивчення дисципліни “Соціальна структура суспільства”	4
Завдання для контрольних робіт	9
Питання для самоконтролю.....	11
Список рекомендованої літератури.....	13

Відповідальний за випуск *Ю. В. Нешкуренко*
Редактор *Т. М. Тележенко*
Комп'ютерне верстання *Н. М. Музиченко*

МАУП

Зам. № ВКЦ-2395

Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП)
03039 Київ-39, вул. Фрометівська, 2, МАУП